

Lääkäriseura Coccyx ry:n jatkokoulutustilaisuus Tampereen teknillisen seuran kabinetissa hotelli Tammerissa 7.8.2010. Läsä oli 22 henkeä.

Draamapedagogi Tintti Karppinen: Oma minä, roolit ja vuorovaikutus

Draama on ehdolla oppiaineeksi peruskouluun, minkä luennoitsija kokee erityisen ilahduttavaksi ja nyky maailman menossa hyvin tarpeelliseksi. Draamapedagogiassa yhdistyvät opettaminen ja teatteri. Tintti on kouluttanut mm. monissa oppilaitoksissa kuten teatterikorkeakoulussa ja lääketieteellisessä tiedekunnassa, ja hän on pitänyt kursseja hoitoalan ja opetuksen ammattiryhmille. Sörkan vankilassakin hän on opettanut, mutta sinne ei sentään ikinä pyrkinyt – sisään eivät pääsekään kuin miespuoliset uusintarikolliset. Tintti on kouluttanut ihmisiä eri maanosissa ja on juuri palannut Brasiliasta, missä hänet valittiin kuudennen kerran kolmivuotiskaudeksi IDEA:n (International Drama/Theatre and Education Association) hallitukseen. Kurssien teemana on mm. Drama and games for cooperation and peace education.

Ilman vuorovaikutustaitoja maailmassa ei selvitä. 20 vuoden kuluttua suurin ongelma tuskin on, että meiltä puuttuisi jokin entistä nopeampi hilavitkutin, vaan se, miten pärjäämme keskenämme.

Monet lapsuuden leikit ovat filosofisesti, eettisesti väärinä. Hyvä mieli tulee siitä, että toiselle tulee paha mieli. Sääntönä on toisen häviö korttipelissä tai kilpailussa. Kilpailut ovat joskus hauskoja. Myös nopeus ja nokkeluus ovat tulleet työelämän ja arkielämän kilpailun vaatimuksiksi. Kerran kehitysvammainen kurssilainen sanoi, että ”kestää vuoden ennen kuin pääsen mukaan muutokseen”. Nykyään työelämä vaatii jatkuvasti uutta asennoitumista.

Tintin koulutuksen perusasiat ovat toinen toisensa ja työn kunnioittaminen ja vastuu omista tekemisistä. Siinä pohditaan miten ilmaista aidosti omat mielipiteet ja kunnioittaa toisten näkemyksiä.

Mokauskäsikirjoitus

Etenkin monille suomalaisille kauhistuksen paikka on ollut koulun Ex tempore –esitys. Ihmisten kekseliäisyys on ylimmillään, kun pitää keksiä miten en joudu esittämään. Monella on kokemus opettajasta, joka antaa aiheen ja pari minuuttia aikaa miettiä: ”Tulet sitten luokan eteen, seisot suorana, puhu kuuluvasti, älä jännitä.” Useimpien päässä suhisee ja päähuolena on mihin laitan kätet, onko tukka sekaisin, kunhan tästä pääsen pois, en ikinä esiinny uudestaan. Sama tulee esiin työpaikkakoulutuksissa, missä ”jokainen nyt kertoo jotain itsestään”, jolloin kaikki vain pohtivat mitä sanoa ja miten olla mokaamatta eikä kukaan kuule mita toiset kertovat. Ryhmätyön tulosten kertomisen välttämiseksi keksitään monta keinoa.

Tilanne on Tintin mukaan kautta maailman sama. Amerikkalaisilla on maine, että osaavat ilmaista itseään hyvin, mutta USA on myös psykiatrian luvattu maa. Laulaminen on perinteisesti ollut suomalaisille kauhistus, sitä ei julkisesti tehdä kuin päissään. Kuitenkin jos juhlissa innostutaan yhteislauluun, sahtia ja viinaa menee vain kolmannes tavanomaisesta. Sisäänrakennetusta mokauskäsikirjoituksesta voi päästä eroon. ”Teen parhaani, jos esityksestäni on jollekin iloa, kiva.”

Tintti haastoi coccyxlaiset opettelemaan ulkoa kukin viisi laulua, jolloin kesäkokouksissa 90 –vuotiaina koossa on sata laulua. Vaikkei paljon enää puhuisi, laulun myötä dementtikin pystyy olemaan läsnä.

Ryhmätöihin

Tintti konkretisoi oman ja toisen kokemuksen erottamista kolmella tehtävällä niin luontevasti, että coccyxlaiset ryhtyivät ryhmätöihin samantien ilman mokauspelkoa.

1. *Miltä tuntuu* –tehtävä (esim. kutomakoneen osa). Tintti jakoi kolmen hengen ryhmistä yhdelle pikukuesineen selän takana tunnusteltavaksi. Ensimmäinen kertoi ryhmälleen, millainen esine on ja miltä se tuntuu, ja antoi sen sitten seuraavalle. Eikä edes saanut sanoa, mikä se on. Kun kertoo miltä minusta tuntuu, on jokainen aina oikeassa. Elämässä kuitenkin yleensä tiedetään toisen puolesta miten asia on eikä niinollen osata eläytyä toisen tuntemukseen ja kokemiseen.

Kun äiti sanoo ”Älä viitsi”, lapsi vastaa ”Aina sinä huudat” vaikka ääni olisi rauhallinen. Kun esimies pyytää ”Voisitko kirjoittaa tämän iltaan mennessä”, alainen kertoo kavereilleen pomottamisesta. Näin

käy, koska (kokemuksesta) lapsen ja alaisen mielessä on kuva vallankäyttäjistä. Usein sanotaan, että "Asiat riitelee, ei ihmiset", tottako? Tärkeää on pyrkiä erottamaan miten viesti koetaan ja miten asia on.

Asettua toisen rooliin on se leikki, missä pitäisi pärjätä arjessa. Näyttämöllä roolin ottaminen on helpompaa, kirjailijahan on jo kirjoittanut roolit. (Nykyään näyttelijöillekin annetaan koko käsikirjoitus, joten jokainen voi lukea toistensa roolit. Aikaisemmin kun monistaminen oli kallista, näyttelijä sai vain omat repliikkinsä ja edellisen loppusanat eli iskut.) Arjessa meillä kaikilla on päärooli ja on improvisoitava koko ajan.

2. *Virtuaaliesine* –tehtävä (esim. kananmuna). Ensimmäisen piti siirtää kuvittelemansa esine sanoitta käsistään toiselle ja toinen edelleen kolmannelle. Tintti kuvasi opettaja-asennetta neuvomalla Pekkaa, kuinka tarttua isoon virtuaaliseen vesikattilaan sen siirtämiseksi. Ei tekeminen oikein onnistu, jos toinen koko ajan opastaa, ja lopulta tulee kommentti "Siirrä itse!".

Jos on tietävinään paremmin, miltä toisesta tuntuu, mennään jo hänen intiimille alueelle. Näytelmän ohjaaja toimii teatterissa, mutta arjessa toimimme jokainen itse.

3. *Tosi juttu* –tehtävä. Toinen kertoi oman toden juttunsa, jonka toisen piti minämuodossa omanaan kertoa takaisin. Ensimmäiselle juttu on helppo kertoa, koska se on totta ja lisäksi harvoin saa kertoa niin tarkkaavaiselle kuulijalle, jonka piti juttu toistaa. Mutta toisen kertomana juttu oli valetta, minkä molemmat hyvin huomasivat ja tunsivat.

Vuorovaikutuksessa kyllä tietää koska toinen ei ole enää läsnä eikä kuuntele. "Ei ole aikaa" – tekosyissä ei ole kyse minuuteista tai sekunneista vaan läsnäolosta tai siitä, että jotain muuta on mielessä. Fuskulle ei ole oikotietä, koska ihminen tietää onko viesti mennyt perille vai ei. Keskustelu toisen kanssa ja puhuminen kännykkään samanaikaisesti ei onnistu lapselta ja on se mahdotonta aikuisellekin. Aidossa vuorovaikutuksessa ollaan 100 % läsnä. Tai eihän se kuitenkaan aina onnistu, mutta silloin pitäisi pystyä myöntämään ettei keskittynytäkään.

Luovasti

Lopuksi Tintti kertoi hoitajaksi opiskelevan pojan palautteesta. "Päätin, että lintsaan luovien toimintojen tunnilta, koska minä en rupea mitään esittämään. Mutta kun tulin mukaan, en huomannut sitä. Olet tehnyt sen jotenkin kierosti." Niin me coccyxlaiset tuumimme myös esityksen jälkeen ja myöhemmissä vilkkaissa jälkipuheissa.

Kysymyksiä vaihdettiin varsin vilkkaasti.

"Onko mies-nais eroja?" Kliseet ovat useimmiten totta, ne syntyvät siitä, että monilla on aiheesta yhteinen kokemus. Miehiä puhuttelevat asiat, joita voidaan mitata: Kuumemittarissa on 36,7 astetta – "Ei taida olla kipeä", tai 39,2 astetta – "Tuohan on sairas". Helpompi arvioida, mutta onko oikea potilaan kokemus numeroissa? Naispuhujasta jää mieleen silmälasien muoto ja kenkien väri?

"Diplomaattisesti ei sanota suoraan?" Suorapuheisuudessa on vaarana loukata toisen tunteita. Idän kulttuureissa on mahdotonta sanoa ei, on vain vaistottava milloin yes on yes ja milloin no. Ranskalaisittain: "Ehkä noinkin voi ajatella, mutta voi olla toisiakin vaihtoehtoja". Tintin kertomassa, eli miten ilmaista aidosti omat mielipiteet, ei ole ristiriitaa kohteliaisuuden kanssa. Hyvät tavat kuuluvat siihen, että kunnioittaa toisten näkemyksiä.

"Terveyskasvatuksen huono teho?". Valmiita malleja ei ole, varmaan lääkärin ja hoitajan pitää yhdessä potilaan kanssa miettiä missä vastuun raja kulkee. Tupakkavalistuksen (lyhytterapeutisena /MH) taupauselostuksena Tintti kertoi menneensä ylä-astelaisten eteen ja alkaneensa roolissa (eduskunnan sos.-ja terv.valiokunnan edustaja) haastamaan, että kun lakien ja sääntöjen kautta on mahdoton valvoa, etteivät koululaiset tupakoi, niin poistetaan ne turhina. Sitten oppilaiden kanssa pohdittiin, että pitäisikö tupakkaa myös olla tarjolla maksutta ja montakin merkkiä. Kun Tintti sitten kysyi, pitääkö myös ala-asteelle saada ilmaiset tupakat ja eri merkkejä, alkoi nousta vastustusta. Kun hän ehdotti vielä, että päiväkoteihin myös, niin yläastelaiset hätääntyivät, ettei sentään pikkusiskoille ja veljille. Ja ymmärsivät sitten, että kyllä niitä sääntöjä ja ikärajoja tarvitaan, heillekin.

Kohdallaan on määritelmä, että tuo Tintti Karppinen on moraalinen boheemi. Muistiin merkitsi Martti Hyvönen